

Simpozij OBDOBJA 42

Erika Kum

Poznavanje in branje slovenskega leposlovja pri govorcih slovenščine kot drugega ali tujega jezika

objavljeno v:

Andraž Jež (ur.): *Slovenska literatura in umetnost v družbenih kontekstih.*

Obdobja 42. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2023.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-42/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

POZNAVANJE IN BRANJE SLOVENSKEGA LEPOSLOVJA PRI GOVORCIH SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA ALI TUJEGA JEZIKA

Erika Kum

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana
erika.kum@ff.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.42.417-426

Leposlovje se v različnih oblikah pojavlja v učbenikih za slovenščino kot drugi ali tuji jezik, učenci pa so večinoma naklonjeni obravnavi leposlovja. 123 učencev slovenščine kot drugega ali tujega jezika je v anketi naštelo številne pozitivne učinke branja leposlovja v slovenščini, kot so učenje novega besedišča, razumevanje konteksta, učenje o slovenski kulturi ter tudi splošno ustvarjalnost in užitek ob branju.

slovenščina kot drugi ali tuji jezik, učbeniki za slovenščino kot drugi ali tuji jezik, leposlovje v učbenikih, obravnava leposlovja, prednosti

Fiction appears in various forms in textbooks of Slovenian as a second or foreign language, and students mostly prefer to study fiction. In this survey, 123 learners of Slovenian as a second or foreign language listed several positive effects of reading fiction in Slovenian, such as learning new vocabulary, understanding context, and learning about Slovenian culture, as well as general creativity and enjoyment of reading.

Slovenian as a second or foreign language, textbooks for Slovenian as a second or foreign language, fiction in textbooks, treatment of fiction, advantages

1 Uvod

Branje leposlovja poleg estetskega užitka razvija tudi kognitivne in socialne zmožnosti, hkrati pa predstavlja jezik v kontekstu, zato ima lahko velik vpliv tudi pri učenju tujega jezika.

Literarna besedila so za razliko od neumetnostnih besedil specifično jezikovno oblikovana, kar lahko usmerja bralce k večjemu zavedanju jezika. S tem učenci aktivneje usvajajo jezik in širijo svoje poznavanje različnih jezikovnih sredstev, spoznavajo pa tudi njihove pomenske odtenke v posameznih komunikacijskih situacijah. Literarna besedila so tudi tematsko raznovrstna in tako pokrivajo teme, ki se jih sicer pri pouku obravnava manj pogosto (Eniko, Klemen, Vollmaier Lubej 2022: 82).

Uporaba leposlovja pri pouku slovenščine kot drugega ali tujega jezika (SDTJ) v prvi vrsti ni namenjena razvijanju literarne zmožnosti. Treba pa je paziti, da leposlovja ne uporabimo samo za poučevanje jezika, saj tako pozabimo na literarnost, osnovno lastnost leposlovja – leposlovja ne smemo spremeniti v jezikovno vajo (Klemen 2022: 6). V *Dodatek k Skupnemu evropskemu jezikovnemu okviru* (Dodatek

k SEJU 2023: 57) je vključena lestvica Branje kot razvedrilo, ki v procesu učenja tujega jezika opisuje vidik branja tudi literarnih besedil z namenom razvedrila.

2 Količina leposlovja v učbenikih

Pri poučevanju SDTJ se najpogosteje uporabljajo učbeniki, izdani pri Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik (CSDTJ) (gl. poglavje 3, prim. tudi Gril 2022: 122–124), zato sem pregledala količino ustvarjalnih besedil¹ v njih. V 16 učbenikih sem preštela tako odlomke kot celotna dela vseh zvrsti (poezija, dramatika in proza), izpisala sem tudi druge možne vrste, npr. radijske igre ali uglasbene pesmi.

Učbenik	Stopnja	Št. ustvarjalnih besedil	Avtor, delo
<i>Slovenščina ekspres</i>	A1	0	/
<i>A, B, C ... gremo</i>	A1	0	/
<i>Gremo naprej</i>	A2	0	/
<i>Naprej pa v slovenščini</i>	B1	0	/
<i>Slovenska beseda v z'ivo 1a</i>	A1	1	Izštevanka
<i>Slovenska beseda v z'ivo 1b</i>	A2	7	Vlado Kreslin, Peter Lovšin, Zoran Predin: Slovenija gre naprej Gustav Januš: So mi rekli Legenda o Predjamskem gradu Siva pot Vse najboljše Mojster Jaka Sveta noč
<i>Slovenska beseda v z'ivo 2</i>	B1	10	Vinko Möderndorfer: Prvi korak Mateja Debelak: O, Amerika Vlado Kreslin: Daleč je moj rojstni kraj Jane Kavčič: Nepopisan list Lojze Kozar: Moji konjički Berta Golob: Šolske razglednice Tone Partljič: Pisatelj v parlamentu Peter Svetina: Vidov angel Branko Gradišnik: Nekdo drug Jože Mušič: Melodije vetra

¹ Uporabljam termin *ustvarjalna besedila*, kot jih poimenuje *Dodatek k SEJU* (2023: 103), ki mednje vključuje književnost in scenarije, poleg tega pa tudi film, gledališče, recitale in večkodne instalacije kot ustvarjalna besedila kulturnega pomena.

<i>Slovenska beseda v živo 3a</i>	B2–C1	9	Ivan Cankar: Moje življenje Legenda o Tadž Mahalu Benečanka Gregor Podlogar: Vrtoglavica zanosa Maruša Krese: Postaje Fran Levstik: Martin Krpan Marko Kravos: Trikotno jadro Gustav Januš: Koroška slovenska poezija Vladimir Bartol: Alamut
<i>Slovenska beseda v živo 3b</i>	C1	5	Adi Smolar: Časa ni Evald Flisar: Enajsti planet Žarko Petan: Obtoženi volk Alojz Ihan: Geni Mojca Kumerdej: Fragma
<i>S slovenščino nimam težav</i>	A2–B1	7	Slavko Pregl: Kakšna krivica Pravljica o Dravi Nejka Omahen: Silvija Milan Dekleva: Princi svetlobe Frane Milčinski Ježek: Sreča stanuje v sedmem nadstropju Josip Jurčič: Deseti brat France Prešeren: Zdravljica
<i>Čas za slovenščino 1</i>	A1	0	/
<i>Čas za slovenščino 2</i>	A2	3	Ljudska: Miška je šla k čevljarju France Prešeren: Zdravljica, Kam?
<i>Jezikovod</i>	C1	9	Erica Johnson Debeljak: Tujka v hiši domačinov Drago Jančar: Posmehljivo poželenje France Prešeren: Od lepe Vide Ivan Cankar: Lepa Vida Alojz Gradnik: Devin Boris Pahor: Mesto v zalivu Mirjana Ule: Vsi smo popotniki skozi čas Alojz Ihan: Trgovina igrač Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni
<i>S slovenščino po svetu</i>	C1	7	Bojan Meserko: Senjalca Boris A. Novak: Šala (ali mala šalica), Odmev, Vsemirje je vsemirje Berta Golob: Dežela slovničarja Nejc Gazvoda: Čas, Fasunga

<i>Pot do izpita iz slovenščine</i>	/	0	/
<i>Fonetika 1</i>	/	7	Janko Ropret: Čbelica Maja Mojster Jaka Moj klobuk ima tri luknje Aleksander Mežek: Siva pot Rok'n'band: Nika, Jagode in čokolada Adi Smolar: Tagada

Tabela 1: Ustvarjalna besedila v učbenikih.

V učbenikih prevladuje poezija (32), sledi proza (28), nekaj je dramatike (5), h kateri sem štela tudi radijske igre in prepise iz filmov. Pri prozi gre najpogosteje za skrajšane prirejene odlomke, pojavijo se tudi krajše zgodbe ali basni, ki so lahko vključene v celoti.

Serijska *Slovenska beseda v živo* (2, 3a, 3b) vsebuje rubriko Iz slovenske literature. Po leposlovnem delu sledijo besede ali fraze, ki so za učenca predvidoma težje razumljive, in so razložene v opombi. Branju sledijo naloge, ki so vezane na razumevanje prebranega, zadnja naloga pa od učenca zahteva, da tudi sam nekaj napiše. V učbeniku *S slovenščino nimam težav* je rubrika Iz knjig ..., kjer so podani odlomki slovenskega leposlovja. V učbeniku *S slovenščino po svetu* je literaturi posvečeno posebno poglavje, kjer so ob besedilu ustvarjalne naloge, povezane z leposlovnim delom.

Višji kot je nivo, za katerega je predviden učbenik, večja je količina leposlovja v njem. Tako se v pregledanih učbenikih za začetno stopnjo pojavi le eno leposlovno delo (povprečno 0,25 leposlovnega dela na učbenik). V učbenikih za nadaljevalce (A2 in B1) je povprečno 4,7 leposlovnega dela na učbenik. Na izpopolnjevalni ravni (B2 in C1) pa vsi učbeniki vsebujejo leposlovna dela, povprečje je 7,5 leposlovnega dela na učbenik. Učbenik *Pot do izpita iz slovenščine* ne vsebuje leposlovja, saj je osredotočen le na vsebine, ki so pomembne za opravljanje izpita iz znanja slovenščine, zato ga pri zgornji statistiki nisem štela, učbenik *Fonetika 1* pa sem štela pod učbenike za nadaljevalce, saj učenec potrebuje že nekaj predznanja, da ga uporablja.

Prevladujejo besedila sodobnih avtorjev, nekaj je tudi klasičnih literarnih besedil (splošno sprejeta temeljna književna dela izdana do 2. svetovne vojne). Klasiki se običajno pojavijo šele na stopnjah B2 in C1.²

Poleg ustvarjalnih besedil, ki so vključena v učbenike za SDTJ, pa so v izdaji CSDTJ na voljo tudi štiri stopenjska berila, in sicer *Desetnica*, *Povodni mož*, *Lepa Vida* (A2), *Martin Krpan* (A2+), *Kralj Matjaž*, *Erazem Predjamski* (A2+) in *Veronika Deseniška* (B1+). Gre za besedila, ki so v prvi vrsti namenjena uporabnikom SDTJ na določeni stopnji (Stopenjska berila).

2 Dodatek k SEJU (2023: 57) branje klasikov predvideva šele na stopnji C2.

3 Anketa o branju slovenske literature

V aprilu 2023 sem izvedla spletno anketo o branju slovenske literature. Ciljna publika so bili govorci in učeči se SDTJ, ki so povezavo do vprašalnika dobili preko svojih jezikovnih šol in učiteljic. Vprašanja so bila hkrati na voljo v slovenščini in angleščini, reševanja ankete pa nisem omejala glede na stopnjo znanja jezika. Pridobila sem 123 izpolnjenih anket. Od vseh anketirancev se jih je 49 (3,9 %) slovenščino učilo manj kot eno leto, 66 (5,3 %) od enega do pet let, 7 (5,7 %) se jih je slovenščino učilo več kot pet let in en (0,8 %) se je slovenščino učil več kot deset let. Njihove samoocene o stopnji znanja slovenščine prikazuje Tabela 2.

Stopnja	Število anketirancev	%
A1	38	30,9
A2	43	35
B1	24	19,5
B2	10	8,1
C1	5	4,1
C2	3	2,4

Tabela 2: Samoocene stopnje znanja slovenščine.

87,7 % anketirancev (108) se je slovenščino učilo oz. se uči na tečaju, lektoratu ali v sklopu študija v Sloveniji ali tujini,³ 12,3 % (15) pa se jih uči samih. Večina anketirancev je uporabljala učbenike, ki so izšli pri CSDTJ (91). Od drugih učbenikov so anketiranci omenili *Učimo se slovensko 2* (1), nekdo pa je zapisal tudi ime tujega učbenika, vendar iz zapisa nisem mogla razbrati, za kateri učbenik gre. 23 anketirancev je povedalo, da so uporabljali interno gradivo, štirje se naslova učbenika niso spomnili, trije pa niso uporabljali nič.

3.1 Obravnava leposlovja na tečaju

Anketirance sem najprej vprašala, ali so na tečajih kdaj delali z leposlovjem. 33,3 % (41) je odgovorilo, da so, 66,7 % (82) pa z leposlovjem na tečajih ni delalo. Sledilo je vprašanje, ali se jim delo z literarnimi deli zdi koristno pri učenju jezika. Večina anketirancev (74 %, 91) je bila naklonjena uporabi leposlovja, 5,7 % (5) se ne zdi koristno, 20,3 % (25) pa je označilo, da nimajo mnenja.

Nekaj anketirancev (21) je o koristih obravnave leposlovja povedalo, da se jim zdi vse pozitivno, 12 jih je napisalo, da nimajo mnenja, 6 pa jih na vprašanje ni

3 Anketiranci so navajali, da se učijo oz. so se učili na naslednjih tečajih, lektoratih in univerzah: CSDTJ (38), Ljudska univerza Celje (23), Jezikovno mesto (12), Leto plus (7), Panteon College (3), Univerza v Bratislavi (3), Univerza v Buenos Airesu (3), Univerza v Brnu (2), Triglav Bitola (2), Zavod Šolt (2), Cene Štupar (2), Ljudska univerza Murska Sobota (2), Vizija (2), Didaktum (1), Mocis (1), Triglav Banja Luka (1), Univerza v Novi Gorici (1), New Academy (1), Univerza v Gentu (1), Univerza v Kopru (1) in Univerza v Banji Luki (1).

odgovorilo. Štirje anketiranci so napisali, da se jim zdi obravnava leposlovja sicer pozitivna, vendar na višji stopnji.

Pezdirc Bartol (1998: 212) povzame tri vidike, zakaj je uporaba umetnostnih besedil pri učenju tujega jezika koristna, in sicer so to:

- jezikovni vidik (utrjevanje znanja slovničnih pravil, spoznavanje novega besedišča),
- kulturni vidik (spoznavanje kulture) in
- osebnostnorazvojni vidik (estetski užitek, razvijanje kritiške sposobnosti, pomoč pri govorjenju o čustvih in izražanju mnenja).

Tudi odgovore anketirancev bi lahko razdelila v te tri kategorije, saj so naštevali prednosti predvsem na področjih besedišča, razumevanja, kulture, ustvarjalnosti in zanimivosti teme.

V anketi je bilo največ naštetih prednosti z jezikovnega vidika, predvsem glede besedišča (50). Naštevati so, da je branje leposlovja koristno, ker izboljša besedni zaklad, naučijo se novih besed, ki jih vidijo v kontekstu, hkrati pa se поблиžje srečajo z opisovanjem in razlaganjem določenih pojavov in besed:

- Mislim, da branje slovenske literature veliko pomaga povečati jezikovni zaklad in izboljšati slovenscino;
- Bogatitev besednega zaklada.

Naštevati so tudi prednosti, ki jih lahko uvrstim na področje razumevanja (14). Napisali so, da je branje leposlovja v slovenščini koristno, saj se srečajo z jezikom v praksi, vidijo uporabo živega jezika in vadijo svoje razumevanje. Gre za avtentična besedila, ki jim pomagajo kontekstualizirati in kasneje uporabiti naučeno.

Veliko je bilo tudi odgovorov, ki se navezujejo na kulturni vidik. Anketiranci (17) so odgovarjali, da jim branje slovenskega leposlovja pomaga spoznavati slovensko kulturo, značilnosti Slovencev in zgodovino:

- Tujci lahko s pomočjo literature spoznajo posebnosti slovenske kulture in značajske lastnosti Slovencev
- Kulturni razvoj študentov.

Pomembno je, da se ta vidik ne zanemari, je pa za doseganje tega potrebna dovolj visoka stopnja znanja jezika. Anketiranci (10) so povedali, da se jim zdi prednost branja leposlovja v slovenščini, da spodbuja njihovo ustvarjalnost in kreativnost, hkrati pa je zanimivo in jih motivira.

Anketiranci so našteli manj slabosti kot prednosti, saj prevladuje mnenje, da je obravnava leposlovja koristna. Še vedno pa se pojavijo tudi negativne plati tega. Anketiranci so se strinjali (4), da spada branje leposlovja na višje stopnje znanja jezika in da je treba začeti najprej z lažjimi ter nato nadaljevati z bolj kompleksnimi deli. Sedem anketirancev je napisalo, da je leposlovje težje razumljivo:

- Večina literature je napisana v stari/arhaični slovenščini, ki ni razumljiva tujcem.

Trije anketiranci so omenili tudi, da je lahko besedišče pretežko ali pa nerelevantno za njihovo učenje jezika.

Največ slabosti (9) pa je bilo vezanih na neuporabnost. Anketirani so navajali, da se želijo učiti slovenščino, ki jo bodo uporabili za pogovarjanje:

- Teme večinoma niso uporabne za vsakdanje življenje
- Short dialogs from life will be useful. Not literature.⁴

Motijo jih tudi besede, ki se uporabljajo v literaturi, vendar se sicer ne govorijo. Trije anketiranci so kot slabost navedli tudi pomanjkanje časa, saj bi se raje učili slovnice in pripravljali na izpit.

3.2 Poznavanje slovenske literature

Zanimalo me je, kateri slovenski avtorji so učencem SDTJ najbolj znani. 35 anketirancev je napisalo, da ne poznajo nobenega slovenskega avtorja, ostali so naštetili po enega ali več avtorjev (Tabela 3).

Avtor	Število omemb	Avtor	Število omemb
France Prešeren	64	Ivan Cankar	32
Boris Pahor	11	Primož Trubar	9
Erika Kum ⁵	7	Svetlana Makarovič	5
Goran Vojnovič	5	Drago Jančar	5
Slavoj Žižek	5	Vladimir Bartol	4
Feri Lainšček	3	Srečko Kosovel	3
Tomaž Šalamun	3	Oton Župančič	3
Alojz Ihan	3	Dragotin Kette	2
Kajetan Kovič	2	Anton Aškerc	2
Aleš Debeljak	2	Anton Tomaž Linhart	2
Josip Jurčič	2	Prežihov Voranc	2

Tabela 3: Najpogosteje omenjeni avtorji.⁶

Po številu omemb močno izstopa France Prešeren, kar je pričakovano, saj zanj učenci SDTJ ne izvejo le preko branja leposlovja, ampak gre za ime, ki predstavlja slovensko kulturo. Velikokrat je omenjen tudi Ivan Cankar, saj tako kot Prešeren velja za enega ključnih slovenskih avtorjev in zato zanj pogosto slišijo, četudi ju ne berejo nujno. Oba sta omenjena tudi v učbenikih za SDTJ, pogosto so vanje vključena tudi Prešernova besedila, Cankarjeva le dvakrat. Poleg klasikov je naštetih tudi nekaj manj znanih slovenskih avtorjev, veliko pa je tudi sodobnih slovenskih avtorjev.

4 Kratki dialogi iz življenja bodo koristni. Ne literatura.

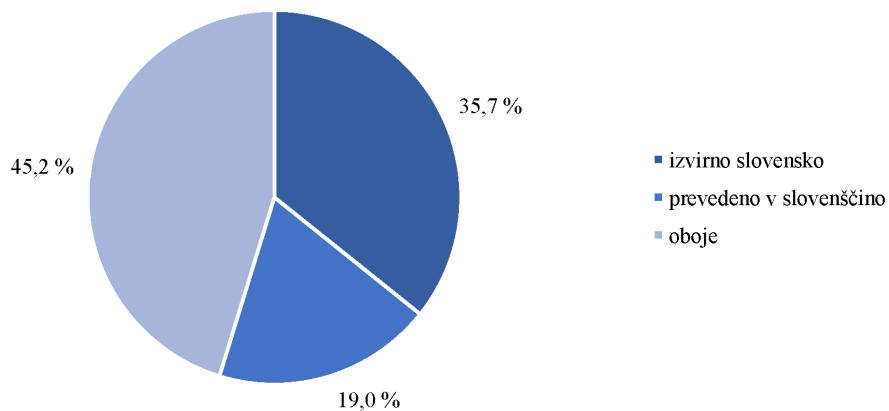
5 Moje ime se je med odgovori pojavilo, ker me nekateri anketiranci poznajo in vedo za moje literarno ustvarjanje. V nasprotnem primeru me ne bi napisali.

6 Anketiranci so po enkrat omenili še 51 drugih avtorjev.

Anketirane sem vprašala še, ali berejo literaturo v slovenščini. 65,9 % (81) je ne bere, 34,1 % (42) pa je odgovorilo pritrdilno.

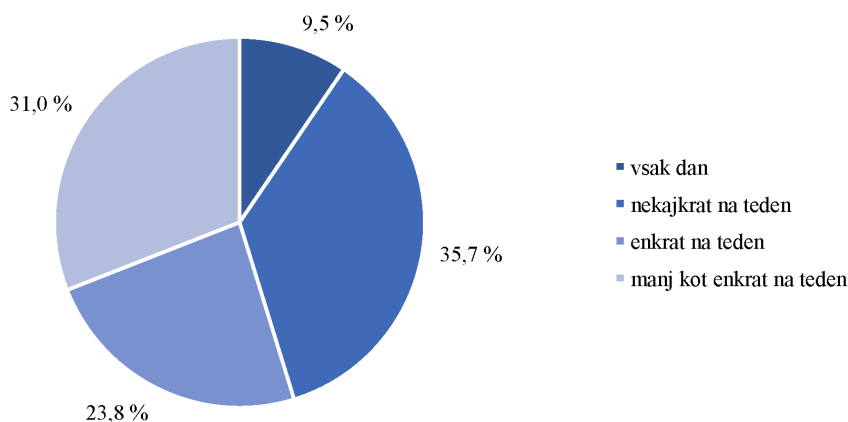
3.3 Branje v slovenščini

Na zadnji del vprašalnika so odgovarjali tisti, ki so označili, da berejo literaturo tudi v slovenščini (42). Zanimalo me je, ali berejo izvorno slovensko ali prevedeno leposlovje. 35,7 % (15) jih je odgovorilo, da berejo izvorno slovensko leposlovje, 19 % (8) pa bere v slovenščino prevedeno leposlovje. 45,2 % (19) bere oboje.

Graf 1: Branje leposlovja v slovenščini (N = 42).

Pri vrstah leposlovja je pričakovano prevladovala proza (66,7 %; 28), sledila ji je dramatika (21,4 %; 9), najmanj pa anketirani berejo poezije (11,9 %; 5). Največ anketirancev bere leposlovje nekajkrat na teden (35,7 %, 15), 23,8 % (10) jih bere enkrat na teden, 31 % (13) jih bere manj kot enkrat na teden in 9,5 % (4) jih bere vsak dan.

Graf 2: Pogostost branja leposlovja v slovenščini (N = 42).

4 Zaključek

Branje leposlovja prinaša številne prednosti, za katere je dobro, da jih izkoristimo. Anketiranci so v veliki večini odgovarjali, da se jim zdi branje leposlovja v slovenščini primerno in zaželeno. Menijo, da pomaga pri učenju jezika, hkrati pa jim daje vpogled v slovensko kulturo, samo branje pa je tudi zanimivo in estetsko. Pomembno je, da se zavedamo, s kakšnim namenom se učenci učijo slovenščine. Tega v anketi nisem spraševala, a gotovo bi bilo zanimivo pregledati, kako je od vrste motivacije odvisno, ali si učenci želijo obravnavati leposlovje ali ne. Če jim je pomembno samo narediti izpit in uporabljati slovenščino za osnovne dialoge v službi, potem je logično, da takega učenca branje leposlovja ne zanima. Podobno, če je bil učenec primoran v učenje slovenščine, sicer pa si je ne bi želel. Tako je ena od anketiranih napisala: »Ne da se mi brati slovenskih knjig poleg pouka slovenščine. Sem begunka in se jezika ne učim po svoji volji.« Pomemben je tudi bralčev splošen pogled na literaturo. Nekdo, ki leposlovja ne bere niti v svojem prvem jeziku, bo težko bral leposlovje v drugem ali tujem jeziku.

Pomisliti pa je treba tudi na dostopnost slovenske literature za govorce SDTJ, predvsem za tiste, ki ne prebivajo v Sloveniji (ali zamejstvu, kjer so dostopne slovenske knjižnice) in tako nimajo dostopa do večjega obsega slovenskih leposlovnih del. Obstajajo spletne platforme, kjer so dostopna slovenska literarna dela (npr. Wikivir), gotovo pa je dobro vlagati v večjo prisotnost slovenske literature v novih medijih ter digitalizacijo slovenskih leposlovnih del, kar bi pripomoglo tudi k lažjemu in pogostejšemu poseganju po literaturi pri poučevanju SDTJ.

Viri in literatura

- Dodatek k SEJU = *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje – dodatek*, 2023. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/SEJO.pdf
- ENIKO, Mateja, KLEMEN, Matej, VOLLMAIER LUBEJ, Janja, 2022: Literarna besedila pri poučevanju slovenščine kot drugega in tujega jezika: model obravnave poezije. Nataša Pirih Svetina, Ina Ferbežar (ur.): *Na stičišču svetov: slovenščina kot drugi in tuji jezik. Obdobja 41*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani. 79–88.
- FERBEŽAR, Ina, DOMADENIK, Nataša, 2005: *Jezikovod*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- GRIL, Patricija, 2022: Na tečaj: učenje in poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika v Sloveniji. Nataša Pirih Svetina, Ina Ferbežar (ur.): *Na stičišču svetov: slovenščina kot drugi in tuji jezik. Obdobja 41*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani. 117–127.
- JERMAN, Tanja, PISEK, Staša, STRAJNAR, Anja, 2015: *Slovenščina ekspres*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- KERN, Damjana, STRITAR, Mojca, HUBER, Damjan, ALIČ, Tjaša, JERMAN, Tanja, 2013: *Pot do izpita iz slovenščine*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- KLEMEN, Matej, 2022: Obravnava klasičnih literarnih besedil pri pouku slovenščine kot tujega jezika: na primeru besedil Ivana Cankarja. *Jezik in slovnstvo* LXIV/4. 3–15.
- KNEZ, Mihaela, KERN, Damjana, KLEMEN, Matej, ALIČ, Tjaša, 2017: *Čas za slovenščino 1*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- KNEZ, Mihaela, KERN, Damjana, KLEMEN, Matej, ALIČ, Tjaša, 2020: *Čas za slovenščino 2*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

- LIBERŠAR, Polona, PETRIC LASNIK, Ivana, PIRIH SVETINA, Nataša, PONIKVAR, Andreja, 2015: *Naprej pa v slovenščini*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, HALUŽAN, Vesna, PEZDIRC BARTOL, Mateja, ŠKAPIN, Danuša, VUGA, Gita, 2010: *S slovenščino nimam tež av*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, KNEZ, Mihaela, ŠOBA, Nina, STRITAR, Mojca, 2009: *Slovenska beseda v živo 3a*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, KNEZ, Mihaela, ŠOBA, Nina, STRITAR, Mojca, 2009: *Slovenska beseda v živo 3b*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, STRITAR, Mojca, JERMAN, Tanja, PISEK, Staša, 2012: *Slovenska beseda v živo 1a*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, STRITAR, Mojca, JERMAN, Tanja, PISEK, Staša, 2015: *Slovenska beseda v živo 1b*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- MARKOVIČ, Andreja, ŠKAPIN, Danuša, KNEZ, Mihaela, ŠOBA, Nina, 2012: *Slovenska beseda v živo 2*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- PETRIC LASNIK, Ivana, PIRIH SVETINA, Nataša, PONIKVAR, Andreja, 2013: *Gremo naprej*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- PETRIC LASNIK, Ivana, PIRIH SVETINA, Nataša, PONIKVAR, Andreja, 2018: *A, B, C ... gremo*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- PEZDIRC BARTOL, Mateja, 1998: Umetnostna besedila pri pouku slovenščine kot drugega/tujega jezika. *Jezik in slovstvo* XLIII/5. 211–226.
- PONIKVAR, Andreja, PETRIC LASNIK, Ivana (ur.), 2012: *S slovenščino po svetu*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Stopenjska berila*. Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik. <https://centerslo.si/knjige/stopenjska-berila/> (dostop 20. 4. 2023)
- TIVADAR, Hotimir, BATISTA, Urban, 2019: *Fonetika 1*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.